

1. Obiekt

DOM MIESZKALNY - KAMIENICA
ZW. TUROBINSKĄ

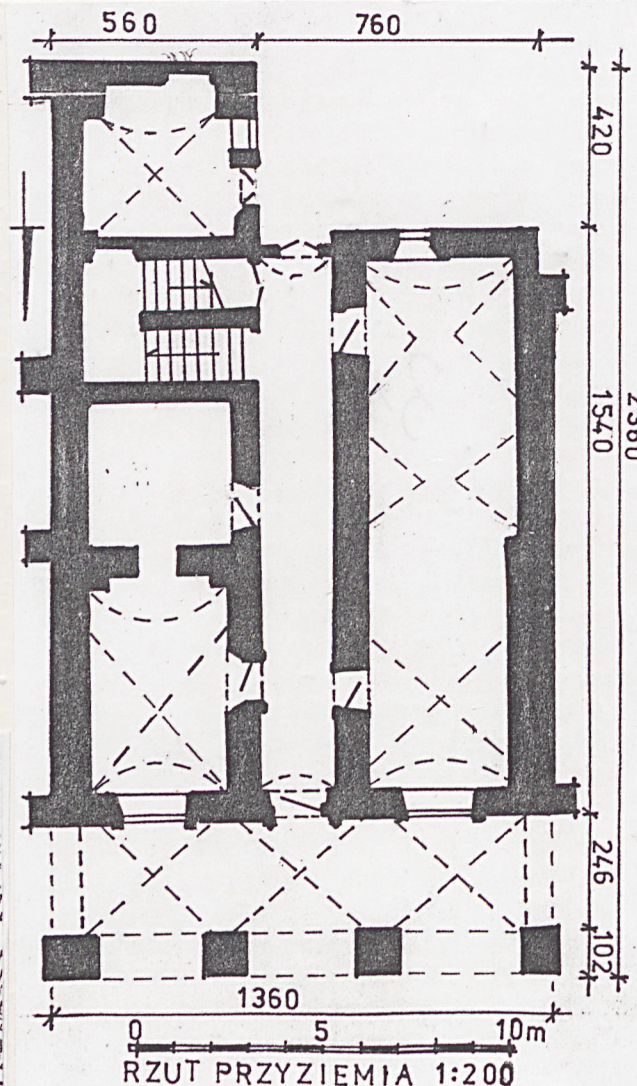
2. Czas powstania

1604 - 1610 r.

3. Miejscowość

ZAMOŚĆ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

ul. Staszica 31

nr hipoteczny

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

województwo zamojskie

gmina Miasto Zamość

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo lubelskie

powiat zamojski

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miejski w Zamościu
Rynek Wielki 13
22-400 Zamość

9. Użytkownik i jego adres

PTTK, Wydawnictwo - Agencja Fotograficzna "SPEKTRUM"
Redakcja "Kroniki Tygodnia"

10. Rejestr zabytków

Nr A-81/301 data 31.03.1967 r.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

W 1603 parcela pozostawała nie zabudowana. Kamienicę wystawili w l. 1604-10 obywatele miasta Turobina. Od razu wzniesiona jako piętrowa, wzorowana na kamienicy Moranda/Fołtynowiczowskiej/. W 1644 nabył ją za 4500 zł Paweł Janczy. W 2 ćw. XVII nastąpiła częściowa rozbudowa. Od poł. XVII należała do Lędzów, na przełomie XVII/XVIII do Wilhelma Lędzkiego z żoną oraz w części do Lewkowicza, potem Polakiewicza. Ok. 1760 właścicielem był Szyc, następnie Józef Czarnecki /ok. 1795/. Na przełomie XVIII/XIX kamienicą rozbudowano. W 1807 po Krzysztofie Kruszkowskim odziedziczyła ją żona Agata i córka Anastazja, a po kamienicy nabyli Andrzej i Franciszka Pruscy. W 1832 była własnością Janertów, a następnie Olszewskich. Od 1839 należy do Przybylskich, a od 1849 do Mandelów. Ok. poł. XIX remontowana - zniesiono attykę, a na pocz. XX nadbudowano piętro w tyle kamienicy. W l. 20. XX w. była własnością Ejnocha Mandela; w l. 30. własność sukcesora Abrama Mandela oraz Skarbu Państwa /Ip./. Przed wojną mieścił się tu skład towarów łokciowych Bencjana Lublinera i s-ki oraz zakład Hersza Gryja /zegarki i wyroby jubilerskie/. Na piętrze mieszkanie adwokata Józefa Łopatyńskiego. Po wojnie kamienica w posiadaniu J. Jasińskiej, a następnie także Drewniaka. Przed renowacją były tu sklepy, po renowacji w użytkowaniu PTTK. Obecnie jest własnością komunalną użytkowaną przez kilka biur i firm. Elewacja kamienicy, portal i sztukaterie o cechach renesansowych.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. Kamienica usytuowana w zach. bloku południowej pierzei Rynku Wielkiego, ograniczona ulicami: Staszica, Moranda, Kolegiacką i Żeromskiego. Od wsch. sąsiaduje z kaminiarzą nr 29, od zach. nr 33. Elewacją frontową zwróconą na północ. Na tyłach parceli utwardzone podwórko, ograniczone murkami na granicach działki oraz murowano-metalowym parkanem z bramą od ul. Żeromskiego.

Materiał i konstrukcja. Mury fundamentów, ściany zewnętrzne i wewnętrzne, podcień i sklepienia wzniesione z cegły palonej, łączonej zaprawą wapienno-piaskową. Miejscami łupek wapienny. W partiach murów i sklepień rekonstruowanych i remontowanych zaprawa z dodatkiem cementu. Ściany z zewnątrz i wewnątrz tynkowane. Podcień wsparty na czterech prostokątnych filarach, przy sklepieniu krzyżowo. Długa, wąska sień nakryta kolebką z dekoracją sztukatorską zachowaną w części północnej. W pozostałych pomieszczeniach parteru sklepienia kolebkowe z lunetami, kolebka krzyżowa oraz płaski strop. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo-płatwiowa ze stojcami. Dach dwuspadowy - z dwiema facjatkami w połaci północnej i jedną w południowej. Ściany facjatek obite deskami i blachą. Dach pokryty blachą miedziową, dwuspadowe daszki facjatek pod blachą. Na parterze posadzki z płyt kamiennych. Na piętrze drewniana posadzka mozaikowa. Pomiędzy parterem a I p. schody murowane, wykładane drewnem, dwubiegowe, łamane, powrotne; na poddasze - dwubiegowe z podestem. W elewacji tylnej murowano-drewniana galeryjka na I p. z drewnianą tralkową balustradą, pod jednospadowym daszkiem pobitym dachówką ceramiczną, wspartym na drewnianych omieczowanych słupach. Portale, odrzwia i obramienia okienne wykonane z piaskowca, sztukaterie gipsowe. Drzwi drewniane, jedno- i dwuskrzydłowe. Frontowe do sieni deskowe, zawieszone na zawiasach pasowych, z zewnątrz okute blachą o motywach kratownicy i rozetek; z sieni na podwórze - dwuskrzydłowe, klepkowe, z nadświetlem. Na górnych kondygnacjach drzwi płycinowe. Stolarka okienna drewniana - w podcieniu jednokwaterowe okna witrynowe pozostałe dwuskrzydłowe, sześć- i ośmiokwaterowe /w elewacji frontowej/.
Rzut. Wzniesiona na planie prostokąta, pierwotnie trzytraktowa, trójdzielna, z przelotową sienią na osi. W trzecim trakcie od wsch. klatka schodowa. Od podwórza kwadratowa przybudówka od wsch. Na piętrze pierwotnie układ trzytraktowy. Układ wnętrza znacznie przekształcony.

Bryła. Kamienica dwukondygnacyjowa, od poł. trzykondygnacyjowa, podpiwniczona, z użytkowym poddaszem. Nakryta dachem dwuspadowym. Od poł.-wsch. jedno-piętrowa przybudówka pod daszkiem dwupołaciowym.

Elewacje. Elewacja frontowa dwukondygnacyjowa, czteroosiowa, o zsuniętych od wsch. trzech ośiach okiennych. W przyziemiu podcień trójarkadowy. Arkady zamknięte półkoliście, z wolutowymi zwornikami w kluczu, wsparte na prostokątnych filarach z zaakcentowanymi gzymsami impostowymi. Ponad arkadami szeroki fryz o motywie kolistej plecionki, ujęty wąskimi gzymsami. Okna I p. prostokątne, otoczone prostymi kamiennymi opaskami i zwieńczone tablicowymi nadprożami z gzymsami. W zwieńczeniu profilowany gzyms koronujący. W podcieniu kamienny portal w formie arkady o rustakowanym łuku z kartuszem, wspartej na półfilarach z impostami i ujętej w dwie stylizowane jońskie

14. Kubatura ok.2866 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok.620 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-handlowe	17. Użytkowanie obecne biurowe
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) 1956 - 57 prace restauratorskie elewacji - m.in.wykonano częściową rekonstrukcję fryzu. 1978 - 81.restauracja z pełnym zakresem prac remontowych i konserwatorskich, proj.Tadeusz Rajski, wyk. PP PKZ O/Zamość.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Ogólny stan techniczny zasadniczych elementów konstrukcyjnych dość dobry.Pokrycie dachu w stanie dobrym. Instalacje w stanie dobrym. Tynki zewnętrzne i wewnątrz w stanie dobrym.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

REGIONALNY OŚRODEK
STUDIÓW I OCHRONY
ŚRODOWISKA KULTUROWEGO
28-113 Lublin, ul. Archidiakańska 4
W. 012565023-34000000
83-1-831-43101

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst Anna Sikora-Terlecka, VII, 1997
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Bożena Stanek-Lebioda, VII, 1997
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Bożena Stanek-Lebioda, VII, 1997
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ROSiOSK w Lublinie

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

- Z. Baranowska, H. Sygietyńska, Kamienice rynku zamojskiego w XVII wieku, /w:/ Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej, pr. zb., Zamość 1969, s. 143-149.
- Z. Baranowska, H. Sygietyńska-Kwoczyńska, Dokumentacja historyczno-konserwatorska bloków mieszkalnych pld. pierzei Rynku Wielkiego w Zamościu, Warszawa 1965, s. 88-94.
- A. Kędziora, Dawna arch. tektura i budownictwo Zamościa, OBiDZ, Zamość 1990, s. 92

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Wkładka nr 1

1. Miejscowość <u>Zamość, ul. Staszica 31</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) <u>Dom mieszkalny - kamienica tzw. Turobińska</u>	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) <u>cd.opisu, plan sytuacyjny, fotografie</u>
2. Gmina <u>Miasto Zamość</u>		
3. Województwo <u>zamojskie</u>		

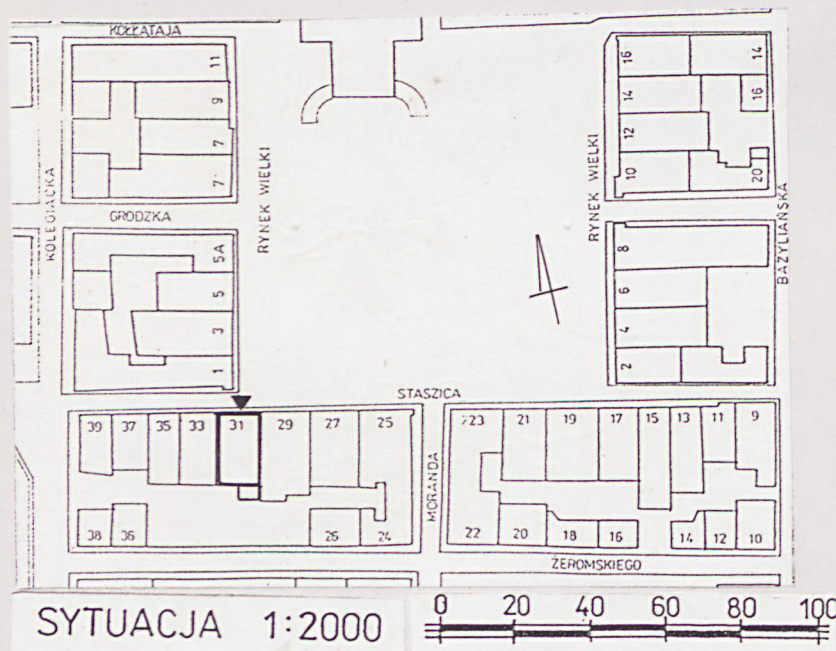
/cd.op su z poz.13/

półkolumny dźwigające, ozdobione główkami, odcinki belkowania; w zmieńczeniu niepełny trójkątny fronton. Okna w nieznacznie profilowanych kamiennych opaskach. Piętro fasady malowane na kolor beżowy, detal w kolorze białym. Elewacja tylna trójkondygnacyjna. z dobudową od wsch. piętrową oficyną. Część zach. dwuosiowa /na piętrze i parterze/ z gankiem na piętrze. W przyziemiu półkoliście zamknięty otwór wejściowy od wsch. i prostokątne okno od zach. - obydwa otwory ujęte opaskami kamiennymi. Pozostałe otwory bez obramień, z wyodrębnionymi parapetami.

Wnętrze i wyposażenie. Na sklepieniu kolebkowym sieni zachowana w płn. części dekoracja sztukatorska w formie sieci kasetonowych żeberań, wspartej na bogato profilowanym gzymsie, pod którym fryz z rozetkami. Wejścia z sieni do pomieszczeń frontowych ujęte kamiennymi odrzwiami.

Instalacje. elektryczna, co., wodno-kanalizacyjna, gazowa, telefoniczna.

Fot.1 Widok na podcień w kierunku zach.

Bożena Stanek-Lebioda, VII.1997

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

ROSIOSK w Łublinie

Miejsce przechowywania negatywów:

Fot.2 Portal w elewacji frontowej..

Fot.3 Fragment elewacji frontowej.

Fot.4 Sien- widok na pn.

Fot.5 Elewacja pd.

Fot.6 Widok od ul. Żeromskiego

